

DOKTORANTŪROS STUDIJŲ DALYKO SANDAS

Dalyko pavadinimas	Mokslo kryptis (šaka) kodas	Fakultetas/institutas	Katedra
Lietuvos užsienio politika 1914–2004	Istorija ir archeologija H 005	Lietuvos istorijos institutas	

Studijų būdas	Kreditų skaičius ECTS	Studijų būdas	Kreditų skaičius
paskaitos		konsultacijos	1
individualus	4,5	seminarai	2

Viso: 7,5

Dalyko anotacija
Europos geopolitinis žemėlapis <i>Didžiojo karo</i> (1914–1918) išvakarėse ir Lietuva: galios, interesai, tarptautinė teisė. <i>Didysis karas</i> ir modernios Lietuvos užsienio politikos gimimas: nuo Nukentėjusiems dėl karo šelpti draugijos iki Lietuvos Tarybos ir nuo monarchistinės tradicijos iki nacionalizmo. Kiek Lietuva atsilieka nuo Suomijos: kodėl Nepriklausomybės Deklaracija (Pareiškimas) Lietuvoje vadinama „Aktu“ ir kodėl Nepriklausomybės dieną lietuviai švenčia Vasario 16, o ne Gruodžio 11 d.? Kodėl ir kaip 1918 m. Lietuvos politika Vilniuje patyrė nesėkmę? Kur Lietuva: nacionalinės valstybės sienų klausimas. Lietuva Paryžiuje 1919 m. ir Mažosios Lietuvos susijungimo/anšliuso su Didžiąja Lietuva dilema. Taika su Rusija, karas su Lenkija ir Lietuvos tarptautinio pripažinimo dilema 1920–1923. Vilniaus problema 1920–1926: tarp Tautų Sąjungos ir Maskvos–Berlyno geopolitinės ašies. Klaipėdos krašto saga Lietuvos užsienio politikoje 1919–1923–1924–1939–1940: nuo prisijungimo iki praradimo. JAV ir Skandinavijos veiksnys tarpukario Lietuvos užsienio politikoje. Šventasis Sostas ir Lietuva 1919–1940: tarp konflikto, politikos ir diplomatijos. Lietuvos užsienio politikos revizija 1927–1929: „lietuviškojo Napoleono“ pergalės ir pralaimėjimai (prof. Augustino Voldemaro atvejis). Lietuvos užsienio politika nuo Rytų Pakto idėjos iki Baltijos Antantės(Santarbės) sutarties ir „Trečiosios Europos“ projekto (1934–1938)\. Appeasement politinė doktrina ir Lietuva 1937–1939: Baltijos šalių neutraliteto politikos agentai ir klientai. Lietuvos užsienio politika tarp trijų ultimatumų 1938–1940: nuo Austrijos anšliuso ir Miuncheno konferencijos iki Vilniaus susigrąžinimo ir vyriausybės „Paskutinio posėdžio“ Kaune. 1940 m. birželis–rugpjūtis – „Revoliucija iš viršaus“: prezidento A. Smetonos pasitraukimo iš Lietuvos politinės-juridinės aplinkybės ir tarptautinė reakcija į sovietinę Lietuvos okupaciją ir aneksiją. Lietuva politinių iliuzijų nelaisvėje: Lietuvių aktyvistų frontas ir jo „Laikinosios vyriausybės“ politika Kaune 1940–1941. Lietuvių politinė emigracija ir Lietuvos valstybingumo klausimas Vakaruose Antrojo pasaulinio karo metais. Lietuvių egzilinė diplomatija ir Lietuvos „vadavimo“ klausimas „Šaltojo karo“ metais (1946–1985): veiklos geografija, strategija, metodai ir rezultatai. Nacionalinės užsienio politikos renesansas 1988–1992: nuo Sąjūdžio 1-ojo suvažiavimo rezoliucijų iki egzilinės diplomatijos politinių projekcijų adaptacijos. Kovo 11-osios Lietuvos tarptautinio pripažinimo dilema ir trys užsienio politikos slenksčiai 1990–2004: 1991 07 29 sutartis su Rusija, 1994 04 26 sutartis su Lenkija ir 2004 m. integracija į NATO ir ES. Respublikos prezidento konstitucinė galia ir vaidmuo Lietuvos užsienio politikoje: 1919–1940; 1993–2004.
Pagrindinė literatūra

1. Kissinger Henry, *Diplomatija*. Vilnius: Pradai, 2003;
2. Berend Ivan T. *Decades of Crisis. Central and Eastern Europe Before World War II*, Berkeley-Los Angeles-London: University of California Press, 2001;
3. Ilmjärv Magnus, *Silent Submission: Formation of Foreign Policy of Estonia, Latvia & Lithuania: Period from Mid-1920-s to Annexation in 1940* (Studia Baltic Stockholmiensia), Almqvist & Wiksell Intl, 2004;
4. *The Origins of the Second World War Reconsidered. The A.J.P. Taylor debate after twenty-five years*. [Ed. by Gordon Martel]. Boston-London-Sydney: Allen & Unwin, 1986;
5. *Lietuvos diplomatija XX amžiuje*, Vilnius: Vaga, 1999, p. 25–125; 132–146;
6. Laurinavičius Česlovas, *Lietuvos su Klaipėda ir Vilniumi genezė. Anglų ir rusų „Didžiojo žaidimo“ Baltijos aspektas*, Vilnius: LII leidykla, 2020, p. 138–186;
7. Kasparavičius Algimantas, *Pirmieji Lietuvos ministrų kabinetai 1918 metais Vilniuje*, Vilnius: Lietuvos nacionalinis muziejus, 2018, p. 8–38;
8. Kasparavičius Algimantas, *Klaipėdos problema Lietuvos užsienio politikoje 1919–1940 m. Dokumentų rinkinys*, Vilnius: LII leidykla, 2023, p. 9–63;
9. *Bez emocji. Polsko-Litewski dialog o Józefie Piłsudskim*, Warszawa 2020, s. 74–106; 127–185;
10. *Lietuvos užsienio reikalų ministrai 1918–1940*, Kaunas: Šviesa 1999;
11. Žalys Vytautas, *Lietuvos diplomatijos istorija (1925-1940). II tomas, 1 dalis*, Vilnius: Edukologija, 2012;
12. Butkus Zenonas, *Tarp Trečiojo Reicho ir Trečiosios Romos. Vokietijos ir Sovietų Sąjungos poveikis Baltijos šalių tarptautinei ir vidaus padėčiai tarpukaryje*, Vilnius: VU leidykla, 2019, p. 169–248; 531–618;
13. Kasparavičius Algimantas, *Lietuva 1938–1939 m. Neutraliteto iliuzijos*, Vilnius: Baltos lankos, 2010;
14. Kasparavičius Algimantas Paweł, Libera, *Lietuvos ir Lenkijos diplomatiniai santykiai 1938–1940 metais*, Vilnius: LII leidykla, 2013, p. 7–42;
15. Kasparavičius Algimantas, *Griūvanti taika. Lietuva didžiojoje politikoje 1934–1939(1940)*, Vilnius: LII leidykla, 2021;
16. Kasparavičius Algimantas, *Lietuvos užsienio politika tarpukariu: kova su likimu ar tradicija?// Šiuolaikinių tautinių valstybių kūrimas rytiniame Baltijos jūros regione. Acta Historica Universitatis Klaipedensis*, t. XXXVIII, p. 49–76;
17. <https://www.lzb.lt/2017/06/22/lietuviu-politines-iliuzijos-lietuvos-laikinosios-vyriausybes-politika-ir-holokausto-pradzia-lietuvoje-1941-metais-2/>
18. Jonušauskas Laurynas, *Likimo vedami. Lietuvos diplomatinės tarnybos egzilyje veikla 1940–1991*, Vilnius: LGRTC, 2003;
19. Libera Paweł, *II Rzeczpospolita wobec ruchu Prometejskiego. Wojskowe teki archiwalne*, Warszawa 2013, t. 4, s. 15–66;
20. Kasparavičius Algimantas, *Tarp politikos ir diplomatijos. Šventasis Sostas ir Lietuvos Respublika*, Vilnius: LII leidykla, 2008.
21. Piotr Okulewicz, *Koncepcja "międzymorza" w myśli i praktyce politycznej obozu Józefa Piłsudskiego w latach 1918-1926*, Poznań: Wydawnictwo Poznańskie, 2001;
22. Janusz Faryś, *Między Moskwą a Berlinem. Wizje polskiej polityki zagranicznej w latach 1918–1939*, Szczecin–Warszawa 2019, s. 16-34; 85-135; 357-362;
23. Andrzej Nowak, *Pierwsza zdrada Zachodu. 1920 - zapomniany appeasement*, Wydawnictwo Literackie, 2022;
24. *Książka i Wiedza, Konflikt polsko-litewski 1918–1920*, Warszawa: Książka i Wiedza, 1996.

Konsultuojančiųjų dėstytojų
vardas, pavardė

Mokslo laipsnis

Svarbiausieji darbai mokslo kryptyje (šakoje)
paskelbti per pastaruosius 5 metus

Algimantas Kasparavičius	Hum. m. dr.	Klaipėdos problema Lietuvos užsienio politikoje 1919–1940 m. Dokumentų rinkinys, Vilnius: LII leidykla, 2023, p. 1384; Griūvanti taika. Lietuva didžiojoje politikoje 1934–1939(1940), Vilnius: LII leidykla, 2021, p. 560; Lietuvos ir Latvijos užsienio politika, bendroji geopolitinė padėtis 1920–1921 m.// Palanga grįžta Lietuvai, Mokslinės konferencijos medžiaga, Klaipėda: Spaustuvė leidykla „Druka“, 2021, p. 87–126; 289–292; Jozefo Pilsudskio vaidmuo Lietuvos ir Rusijos(SSRS) diplomatinuose santykiuose (1920–1926)// Be emocijų. Lenkų ir lietuvių dialogas apie Józefą Piłsudski, Vilnius: LII leidykla, 2021, p. 47–83; Литва–Россия 1917–1920 г.г. Сборник документов [Составители: Альгимантас Каспаравичюс, Чесловас Лауринавичюс, Зенонас Буткус, Ирина Кукушкина, Александр Шубин], Vilnius: LII leidykla, 2020, с. 525. Rola Józefa Piłsudskiego w stosunkach dyplomatycznych między Litwą i Rosją (ZSRS) (1920–1926)// Bez emocji. Polsko-Litewski dialog o Jozefie Piłsudskim, Warszawa 2020, s. 127-170; Lietuvos modernus parlamentarizmas 1905(1918)–1940: raida ir problemos// Parlamentarizmas Lietuvoje, Vilnius: LRS kanceliarija, 2020, p. 48–84. Lietuvos užsienio politika tarpukariu: kova su likimu ar tradicija?// Šiuolaikinių tautinių valstybių kūrimas rytiniame Baltijos jūros regione. Acta Historica Universitatis Klaipedensis, Klaipėda: KU leidykla, 2019, t. XXXVIII, p. 49–76;
Patvirtinta Istorijos ir archeologijos mokslo krypties Doktorantūros komiteto posėdyje 2024 m. spalio mėn. 24 d , protokolo Nr. 15600-KT-510		
Doktorantūros komiteto pirmininkė prof. habil.dr. Tamara Bairašauskaitė		